

Kommentar: Måling og kvalitetsreform

▷ Carsten Sestoft

Regeringens "kvalitetsreform" har medført nogle interessante diskussioner. Debatten om kvantificering af universiteternes og især humanioras forskningsproduktion vil jeg her lade ligge og i stedet fokusere på det overordnede. En begyndelse på noget, der for en gangs skyld ligner en kvalificeret offentlig debat af væsentlige politiske anliggender, blev givet i en kronik af otte tidligere unge løver fra Finansministeriet: "Tilgiv os – vi vidste ikke, hvad vi gjorde" (Politiken, 29. marts 2007). Her mente de, at den målingsorienterede kontraktstyring af den offentlige sektor, som de havde været med til at indføre i begyndelsen af 1990'erne, var gået over gevind: Ikke alene medfører den nu et gigantisk spild af tid på dokumentation frem for reel opgaveløsning, den hindrer også innovation og ansvarlighed. Stort set alle politikere synes da også nu at være rørende enige i, at reformer af den offentlige sektor ikke må medføre mere bureaukrati. Men som Ove K. Pedersen skrev i Information (1. maj 2007), vil enhver reform med sikkerhed medføre mere bureaukrati, fordi ingen af de anti-bureaukratiske politikere vil ændre på den økonomistyring, der med sine krav om dokumenterede målopfyldelser frembringer bureaukratiet: "Alle er bange for at røkke ved det styringssystem, som indtil nu har været en succes." En succes? For hvem og i hvilke henseender? Det siger Ove K. Pedersen desværre ikke rigtig noget om ved denne lejlighed.

Udmøntningen af den politiske målsætning om ikke at forøge bureaukratiet vil sandsynligvis være, at der må ikke må bruges flere penge på måling. Som Tobias Lindeberg siger i en artikel i Politiken (17. maj 2007), kan det i sig selv vise sig at være et problem. Hvis politikerne ikke vil opgive styring via dokumentation, får de offentlige instanser "en tilskyndelse til at anvende allerede eksisterende information eller information, der kan indsamles på en billig måde." Spørgsmålet om informationens relevans kommer dermed næppe på dagsordenen. Hvor den i øvrigt forbausende sjældent har været. Men som Susan Wright siger (Magisterbladet, 2/2007, <http://www.dm.dk/sw84955.asp>) i forbindelse med måling af universiteternes aktivitet: "Man skal være forsigtig, når man styrer sine universiteter. For de leverer det, de

bliver bedt om". Det samme gælder naturligvis alle andre offentlige instanser. Målene tenderer mod at blive målsætninger, og så ville det jo være en fordel, hvis de hænger sammen med det, man faktisk gerne vil opnå.

Problemet er måske netop, hvad det er, man vil opnå: Handler det om at forbedre velfærdssamfundet eller om at føre kontrol med dets finanser? Man kan være i tvivl om, hvorvidt politikere og embedsmænd er i stand til at skelne de to ting – og til at indse, at de ofte er i modstrid med hinanden. Især når man konstruerer styrings-instrumenter, hvis overvejende virkning er en afmontering af den faglighed, der står for at levere velfærdsydelserne.

De nuværende styringsrationaliteter er måske, som Ove K. Pedersen siger, en succes – nemlig i den henseende, at den giver politikere og embedsmænd indtryk af at have styr på tingene eller rettere deres finanser. Kronikken af de finansministerielle fhv. unge løver er måske til gengæld et tegn på, at der er nogle i systemet, som er begyndt at indse, at man med denne succes samtidig hælder barnet ud med badevandet: At den finansielle detailkontrol ikke i længden kan forliges med en offentlig sektor, der virker godt, fordi dens udøvere føler, at deres behandling af borgerne er et kald. Eller sagt på en anden måde: Den kvantificerede målstyring destruerer kvalitet.

Men nu opdager jeg også, hvor gammelt alt dette er. Ord som 'performance', 'quality assurance', 'accreditation' og 'benchmarking', som vi hertilands kun lige er begyndt at lære at kende, optrådte allerede i 1984 i en rapport fra den britiske Audit Commission. Og det læser jeg i en artikel, som Peer Østergaard allerede nævnte i et indlæg i Hexis' nyhedsbrev for tre år siden (se Nyhedsbrev nr. 18, maj 2004): nemlig Cris Shore & Susan Wright: "Coercive Accountability", i Marilyn Strathern (red.): *Audit Cultures* (Routledge, 2000), s. 60. Hele tiden er man bagefter.

"I arbejdslivet erstattes menneskelighed og anerkendelsen af kunnen mere og mere af et ydmygende og brutalt krav om at yde. Man må løbe hurtigere og hurtigere for at følge med. Og når man snubler, er der ikke længere nogen mellemstationer. Kun mødet med den store udsathed."

– Sylvie Quesemand Zucca, psykiater for hjemløse, om udviklingen i Frankrig i de sidste 15 år, i et interview i *Le Monde* i anledning af hendes bogudgivelse *Je vous salue ma rue: clinique de la désocialisation* (Paris: Stock, 2007)

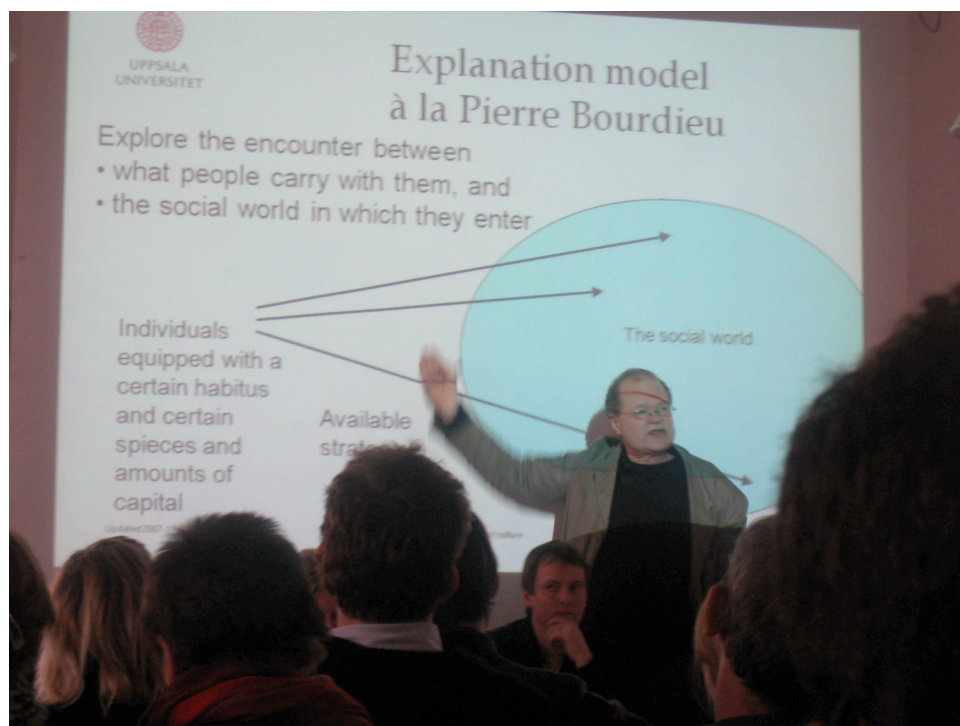
Kunsten at lykkes som kunstner

I samarbejde med Det Fynske Kunstakademi åbnede Hexis d. 8. november dørene på Brandts klædefabrik i Odense for et velbesøgt arrangement om kunstens felt.

Efter en velkomst ved rektor Sanne Kofod Olsen fra Det Fynske Kunstakademi og Ole Hammerslev fra Hexis præsenterede Donald Broady, Mikael Börjesson og Martin Gustavsson fra universitetet i Uppsala forskningsprojektet "Konsten att lyckas som konstnär. Socialt ursprung, kön, utbildning och karriär 1945-2007". Kunsthistorikeren Marta Edling, også fra Uppsala, perspektiverede med et historisk oplæg om de svenske kunsthøjskoles udvikling i det 20. århundrede.

"Konsten att lyckas som konstnär" er et tværvideenskabeligt projekt inspireret af Bourdieus *Les règles de l'art*, og omhandler svenske kunststuderende og kunstnere: Hvem studerer til kunstner? Hvem slår igennem? Og hvilke strukturer strukturerer, hvem der får succes? Forskningsprojektet bygger på et enormt empirisk materiale af offentligt tilgængelige data om kunstnere og kunstuddannelse i Sverige og at dømme efter oplæggene i Odense er det – ihvertfald indtil videre – især den hard-core statistiske vinkel og de "objektive strukturer", der arbejdes med. Der blev således præsenteret mange tankevækkende data om kunstfeltets rekrutteringsmønstre, den enkelte håbefulde kunststuderendes forsvindende chancer for at slå igennem, arbejderklassens uforandrede underrepræsentation trods indførelse af uddannelsesstøtte, m.v. Spændende bliver det at se om projektet også kommer til at berøre og indfange de mere subjektive sider af kunstens felt og dets agenteres habitus.

Oplæggene fra Odense-arrangementet bliver publiceret som et særligt tema-nummer af Praktiske Grunde (nr. 1 2008). Læs mere om Broady og Co.s projekt på: www.skeptron.uu.se/broad#10C253

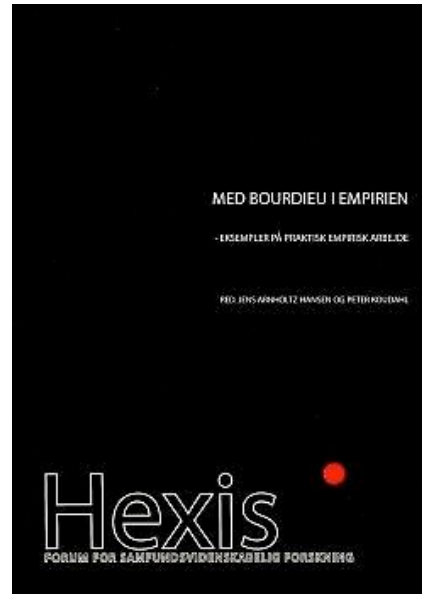

Nye bøger

***Med Bourdieu i empirien - eksempler på praktisk empirisk arbejde*, redigeret af Jens A. Hansen og Peter Koudahl (Forlaget Hexis 2007), 100,- kr. + forsendelse**

Hexis har som noget ganske nyt etableret sit eget forlag (!) og præsenterer i samarbejde med Forlaget PUC som første publikation antologien *Med Bourdieu i empirien*. Bogens artikler har udspring i en række af de oplæg, som forskere fra mange forskellige fag har holdt på Hexis' arrangementer gennem årene. Artiklerne strækker sig således fra empiriske projekter om uddannelsessystemet, sundhedsvæsenet og det juridiske felt til aktivering af arbejdsløse og rituel hamambadning.

Bogen kan bestilles på www.hexis.dk og/eller ved at sende en e-mail til: forlag@hexis.dk. -ke

Frédéric Lebaron: *L'enquête quantitative en sciences sociales* (Dunod, coll. "Psycho Sup", 2006), 182 p., 19,90€

Dette er en lærebog om kvantitative metoder i socialvidenskab, der angiveligt skulle være relevant for sociologi, demografi, historie, økonomi og politologi. Forfatteren er en af de meget aktive Bourdieu-elever, der selv har studeret økonomernes felt og nu er sociologiprofessor ved l'Université de Picardie i Nordfrankrig; han har også en gang optrådt i København i Hexis-regi i foreningens yngre dage. -cs

Franz Schultheis: *Bourdieu's Wege in die Soziologie*. Konstanz: UVK Verlagsgesellschaft, 2007, 14.90 euro

Schultheis' bog om forholdet mellem Bourdieus erfaringer fra Algeriet i 1950'erne og helheden af hans sociologi er opstået i forlængelse af samarbejder om oversættelser af Bourdieus tidlige Algeriet-bøger til tysk. Derfra udsprang projektet med at udstille nogle af Bourdieus fotos fra Algeriet – en udstilling, der åbnede dagen efter hans død (23. januar 2002) i Institut du Monde Arabe i Paris og siden har været vist talrige steder. Bogens fokus er dermed både fotografiet og erfaringerne fra Algeriet. De to afsluttende samtaler fra 1999 mellem Schultheis og Bourdieu handler om begge dele.

Bogen overbeviser om, at Bourdieu tog en "kapital af problemer" med sig fra Algeriet i 1950'erne: altså en mængde teoretiske og praktiske forskningsspørgsmål, som han på sin vis brugte resten af sit liv på at udforske. I sin analyse af denne arv fra Algeriet bygger Schultheis i høj grad på samtaler med Bourdieu, dvs. på Bourdieus egne synspunkter og observationer på, hvad han gjorde med problemerne dengang –

f.eks. hvad angår metodemangfoldighed (kvalitativ/kvantitativ – her kommer fotografiet også ind), tidsstrukturer, engagement og distancering, struktureringen af rummet i fx det kabylske hus, elendighedens økonomi i et samfund under radikal omvæltning osv.

I rekonstruktionen af den unge filosofis overgang til bredspektret empirisk undersøgelse kunne det have været interessant, hvis Schultheis havde andre kilder end Bourdieu selv. En objektivering af strukturen i det intellektuelle felt (krydsfeltet for filosofi, politik, sociologi, etnologi osv.) ville især have været interessant. På basis af mine egne studier i den retning virker Bourdieus egne udsagn mestendels ret pålidelige, men det ville unægtelig være interessant en gang at se nøjere efter. Det får man ikke her, men Schultheis' redegørelse for den algeriske kapital af problemer og dens opståen og senere udfoldelse i forbindelse med helt andre genstande er både sammenhængende og pædagogisk. Den er nemlig også ret konkret og viser dermed, hvordan senere undersøgelser udspringer af konkrete problemer i forståelsen af Algeriet. -cs

Hexis-medlemmer på russisk

En artikel af Morten Nørholm og Ulf Brinkkjær fra antologien *The network society and the demand of educational changes* er udkommet på russisk, hvad der jo stadig kan forekomme én at være noget eksotisk (for så vidt som Putin-land med dets "styrede demokrati" ikke er endnu mere eksotisk end Sovjetunionen var). Det drejer sig om en artikel, der oprindeligt blev bragt i afreporteringen af sessionen på NFPF's kongres i Stockholm i 2001 og siden kom i bemeldte antologi, som i øvrigt ligger på Hexis' hjemmeside under 'Arkiv'. Titlen er på engelsk "What is the status of practical theory? Discussing the relation between human practical action and an accompanying discourse", hvilket på russisk naturligvis bliver til *Какая связь между практической деятельностью человека и сопутствующим ей дискурсом? Обсуждение статуса практической теории?* Oversættelsen optræder i antologien *Профессии.doc. Социальные трансформации профессионализма: Взгляды снаружи, взгляды изнутри* (Professioner.doc. Sociale transformationer af professionalisme: blik indefra, blik udefra) redigeret af professorerne Elena Iarskaia-Smirnova og Pavel Romanov fra Universitetet i Saratov og i maj 2007 udgivet af Center for sociale, politiske og kønsstudier ved Universitetet i Saratov på forlaget «Variant» Ltd; CSPGS, Moskva. Læs eventuelt mere ved at klikke på billedet. -cs

Note om køn og historie

▷ Carsten Sestoft

I Mikael Niemis meget morsomme og, har man indtryk af, nærmest etnografisk nøjagtige roman *Populærmusik fra Vittula* (2000, da. 2004) skildrer jegfortælleren sin opvækst i 1960ernes nordsvenske Tornedal tæt på grænsen til Finland og på højde med Kiruna. Kort sagt, umådeligt langt væk fra alting; men ikke desto mindre når Beatles-plader og anden populær- og rockmusik frem på et tidspunkt, og fortælleren og hans ven Niila kaster sig ud i at lære at spille den.

Mod slutningen af bogen fører det til en reflekteret skildring af rockmusikkens forhold til kønsopdeling, hvorved der rejses et problem om kønsopdelings historiske udvikling, som her er klart og anskueligt fremstillet (fra et maskulint synspunkt) – et længere citat:

"I begyndelsen diskuterede jeg ofte med Niila, om vores rockmusik kunne betragtes som *knapsu*. Det er et tornedalsfinsk ord, som betyder "kvindagtig" og altså skildrer noget, som det kun er kvinder, der beskæftiger sig med. Man kan sige, at manderollen i Tornedalen bunder i én ting. Ikke at være knapsu. [...]

Visse beskæftigelser er fundamentalt knapsu og skal altså undgås af mænd. Det gælder blandt andet at skifte gardiner, strikke, væve tæpper, malke og vande blomster og sådan noget. Andre beskæftigelser er lige så afgjort mandige såsom at fælde træer, gå på elgjagt, beklæde hushjørner med brædder, flåde tømmer og slås på dansestraden. Verden har været tvedelt siden tidernes morgen, og alle vidste, hvad der gjaldt.

Men så kom velstanden. Pludselig dukkede der hundredevis af nye pligter og beskæftigelser op, som forvirrede begreberne. Knapsu-begrebet var blevet udviklet gennem ubevidste processer dybt inde i folkets sjæl gennem mange hundrede år, og definitionerne kunne ikke følge med. På nær på visse områder. Motorer er for eksempel mandige. De benzindrevne motorer er mere mandige end de elektriske. Biler, snescootere og motorsave er altså ikke knapsu.

Men kan en mand sy på symaskine? Piske fløde med en elpisker? Malke køer med en malkemaskine? Tømme opvaskemaskinen? Kan en rigtig mand støvsuge bilen med æren i behold? Der har I noget at tænke over.

Det er endnu mere besværligt med andre nymodens ting. Er det for eksempel knapsu at spise slankemargarine? At have varmeblæser i bilen? At købe hårgelé? At meditere? At svømme med dykkermaske? At bruge plaster? At lægge hundelort i en plasticpose?" (*Populærmusik fra Vittula*, Lindhardt og Ringhof, 2004, s. 213-214)

Skildringens velvalgte eksempler illustrerer på storartet vis, hvilke udfordringer pludselige kulturelle og materielle ændringer giver for en relativt statisk klassifikationsstruktur som kønsopdelingen (eller rettere for mænd; kvindernes erfaringer med skif-

tet står der ikke noget om). Tag foreksempel varmeblæseren i bilen: På den ene side skal mænd jo være hårdføre, og hvem har nogensinde taget skade af en smule kulde? Altså er varmeblæsere for svæklinge og kuldske indendørsmennesker. På den anden side er det jo noget teknisk (en slags motor!), sidder i en bil og er måske tilmed dyrt ekstraudstyr. Og måske er det i praksis også mere mandigt at kunne træde ud af bilen efter en længere køretur i tyve graders frost og være klar til handling end først at skulle tøes op inden døre i halve og hele timer? De praktiske klassifikationer kan her iagttages i aktion: Hvordan de appellerer til forskellige af de egenskaber, der positivt definerer og negativt afgrænser mandigheden, og hvordan egenskaberne må afvejes mod hinanden i en subtil balancerende. Det gælder også for rockmusikkens vedkommende, som hele knapsu-passagen peger hen mod:

"Det er afgjort mest mænd, der spiller rockmusik. Udstrålingen er aggressivt mandig. En udenforstående ville derfor hurtigt beslutte sig for, at rockmusik ikke var knapsu. Men man må indvende, at al den klampen næppe er rigtigt arbejde. Den knægt ville pisse blod efter én dag i skoven. Det var også umandigt at synge, i hvert fald i Pajala-området og i ædru tilstand og især på engelsk, som yder alt for lidt modstand for hårde, finske kæber og er så slapt, at kun pigerne kan få gode karakterer i det. Det er noget blævet, sjasket, bløddyragtigt kaudervælsk, som er opfundet af kystboere, der vader rundt i plø og aldrig har måttet kæmpe for noget, og som aldrig har sultet eller frosset. Det er et sprog for dagdrivere, vegetarianer og dovendyr, som er så blottet for kraft, at tungen slasker rundt i munden som et stykke afskåret forhud.

Så vi var nok knapsu." (s. 215)

Romanens eksempler demonstrerer desuden, hvordan materielle ændringer (større velstand og mere teknologi) også involverer nye praksisser, som er vanskelige at indpasse i den traditionelle forståelse af aktiviteterne. Dermed fremtvines på det nærmeste en eksplicit diskussion af kategoriseringerne. Er malkning for eksempel den samme aktivitet som før, når den nu involverer en maskine? Ud fra eksemplerne kan man formentlig udlede den særligt ulogiske logik, at det er nærheden – i både konkret og metaforisk forstand – til allerede kønsdefinerede aktiviteter og deres steder, som afgør udfaldet af disse afvejninger, snarere end definerende træk. Når det formentlig i sidste ende ikke er alt for knapsu at støvsuge bilen, er det, fordi det sker ved en bil og udendøre, hvor støvsugerens ligesom er blevet dekontekstualiseret fra sin kvindeforbindelse ved at være fjernet fra hjemmets indenfor; på samme måde er den mandigt definerede rockmusik alligevel knapsu, fordi den ikke er arbejde og især ikke hårdt arbejde: Guitarens fallos bliver gennem afsmitningen fra den slatte sang på engelsk til en kastreret forhud. Og selv om symaskiner og malkemaskiner er maskiner og involverer motorer (omend elektriske), er aktiviteterne nok alligevel for tæt på de traditionelle kvindeaktiviteter og på hjemmets indenfor til at være mandige, især den første.

Niemis roman viser i hvert fald, at litteratur kan være af den største interesse for kulturhistorie og sociologi og meget andet, når den – som Sartre sagde – beskæftiger sig med, hvad der kunne være 'totaliteten' af den menneskelige erfaring, men her

altså er begrænset til totaliteten af mandlig erfaring, og dermed rekonstruerer den som 'total social kendsgerning', med Mauss' udtryk.

Nyt fra feltanalyse-workshoppen, Socialvidenskab, RUC

▷ Anders Mathiesen

Kort præsentation af et speciale om Strukturreformens omorganisering af de tidligere amtslige specialinstitutioner og om ændringerne i ledelsesorganisationen i de nye storkommuner; og hvad disse ændringer betyder for de udførende professioners (faggruppernes) muligheder for at udøve et selvstændigt behandlingsfagligt skøn. Et bidrag til diskussionen om Strukturreformens sociale betydning.

Kristian Delica, "*Det her er ikke standarder...*" - En konstruktion af feltet for arbejde med senhjerneskadede i Danmark (RUC, Lang Forvaltning 2007)

Det foreliggende speciale sætter fokus på, hvad strukturreformens strukturelle og organisatoriske ændringer får af betydning for de forskellige 'behandlerprofessioners' arbejdsbetingelser i de tidligere amtslige specialinstitutioner (eksemplificeret ved behandlings- og rådgivningsinstitutioner for senhjerneskadede). Afhandlingen repræsenterer en helt aktuel analyse af, hvordan omorganiseringen af den offentlige sektors forskellige behandlingsforanstaltninger på de forskellige niveauer påvirker de forskellige 'professioners' muligheder for at tilgodese de senhjerneskadedes alt andet end "standardiserede" behandlingsbehov - som hverken de selv eller deres pårørende alene kan varetage.

Kristian Delica (KD) redegør i kapitel 1 for afhandlingens empiriske udgangspunkt og problemfelt. Strukturreformen og nedlæggelsen af amterne har på afgørende vis ændret de institutionelle betingelser for "behandling, rådgivning og rehabilitering af senhjerneskadede" (se præcisering af rehabiliteringsbegrebet s9 note 1). De fleste af amternes forskellige højtspecialiserede institutioner er blevet 'opkøbt' af nogle af de nye storkommuner (andre er blevet lukket), og ansvaret for indsatsen over for de senhjerneskadede er nu fuldt og helt (se fx s12, 37, 76, 101, 105ff) overgået til kommunerne, som – i det omfang de ønsker det – kan få eller 'købe' bistand på de nu 'selvejende' specialinstitutioner i kommunal eller regional regi eller via Den nationale Videns- og Specialrådgivningsorganisation (VISO) direkte under Socialministeriet. Fremover er det de enkelte kommuner (sagsbehandlere og/eller ledere), der vurderer behovet og 'bestiller' den ønskede serviceydelse. Det er baggrunden for at KD sætter fokus på 'måden hvorpå det praktiske arbejde med rehabilitering og rådgivning af senhjerneskadede *organiseres og reguleres* i de nye kommuner' (s12).

I tilknytning til problemformuleringen forklares eksplicit, at der er tale om en sociologisk feltanalyse med inspiration fra den franske sociolog, Pierre Bourdieu og

feltanalysemodellen, der er udviklet i tilknytning til feltanalyseworkshoppen på Soci-
alvidenskab på RUC. Empirisk tages udgangspunkt i interview, observationer og en
registrantanalyse samt analyser af ændringer i feltets institutionsstruktur og ledelses-
organisation: 'Hovedfokus er mere specifikt på de udførende professioners mulig-
heder for at tilgodese de senhjerneskedede klienters behov i deres daglige arbejde'
(s13). Kapitlet afsluttes med en læsevejledning, der kort og præcist forklarer afhand-
lingens 'utraditionelle opbygning' og eksplicit gør opmærksom på, at de anvendte
(bourdieuske) begreber løbende forklares i tilknytning til anvendelsen. KD er her helt
i overensstemmelse med Bourdieus arbejdsprincipper, og placeringen af en mere
udførlig redegørelse for de anvendte metoder og de praktiske problemer i arbejdspro-
cessen i det afsluttende kapitel 7 er ligeledes i overensstemmelse med inspirationen
fra det kollektive værk: *La misère de monde* (1993).

I kapitel 2 relateres specialets analyser til det specifikke forskningsfelt (handikap-
forskningen), der er domineret af forvaltningsorienteret udredning, brugerunder-
søgelser og evalueringer. På denne baggrund har KD valgt 'at sætte fokus på de udfø-
rende professioner (typisk socialrådgivere og socialpædagoger, men også fysiotera-
peuter og ergoterapeuter m.fl.), der arbejder med rådgivning og rehabilitering af hjer-
neskadede' (s23). Han anlægger m.a.o. et medarbejderperspektiv, der primært vægter
de behandlingsfaglige hensyn til klienternes behov for hjælp (s30). Herefter forklarer
KD, at den anvendte feltanalytiske arbejdsmåde bl.a. kan anvendes til at sætte fokus
på, at der er mennesker der 'gør noget' (arbejder) i et specifikt felt, og at det bl.a. er
kampene om problemforståelserne i og de strukturelle forudsætninger for dette kon-
krete arbejde med hjerneskedede klienter, der står centralt i afhandlingens under-
søgelse (s25). De modstridende positioner i disse 'kampe' giver sig bl.a. udtryk i 'den
ændrede arbejdsdeling mellem de forskellige niveauer i det bureaukratiske felt og de
ændrede institutionelle strukturer i de nye kommuner' s26), og KD har sat sig for at
synliggøre disse ændrings afsluttende betydning for, om de udførende professioner –
også fremover, efter strukturreformen – har mulighed for at sikre 'et sammenhæn-
gende sagsforløb koordineret af fagligt kompetente rådgivere og behandlere' (s32).

Afhandlingens titel er et citat, der netop sætter fokus på den afsluttende effekt af
strukturreformens 'markedsorientering' af behandlings- og rådgivningsinstitutionerne:
arbejdet og behandlingsforanstaltningerne *standardiseres* (se specielt Anne's fortæl-
ling samt s106f og kapitel 6). I den nye kommunale virkelighed med mere 'professio-
nelle' storkommuner tænkes offentlige serviceydelser som kvantificerbare "standar-
der".

Kapitel 3 tjener til at anskueliggøre og forklare, at der er tale om et arbejdsfelt,
hvor et vellykket behandlings- og rehabiliteringsforløb beror på muligheden for, at
kombinationen af de forskellige foranstaltningsformer løbende kan (gen)overvejes og
koordineres afhængig af effekten i den enkelte patients "tilfælde". Det er i høj grad et
spørgsmål om muligheden for "timing" (s33). Her præsenteres feltets 'nomos', som
den op gennem 1990'erne var blevet udviklet forud for strukturreformens omorgani-
sering af arbejdsfeltet (se s34 note 13). Sådanne sagsforløb beroede på tværfaglig ko-
ordinering på tværs af sektorer og mellem feltets 'institutioner' (hjerneskedesamråd,
hjerneskedesamråd og hjerneskedecentre). Men denne 'institutionsstruktur' har

strukturen reformen opløst (s37). KD præciserer endvidere, at afhandlingens undersøgelser i særlig grad sætter fokus på 'indsatsen i fase 3', dvs. tiden efter hospitalet: 'Den dækker vidt forskellige sociale funktioner, og koordineringen af indsatsen heri kompliceres af, at der er tale om en *tværfaglig* og *tværsektoriel* indsats. Denne indsats kræver, at forskellige faggrupper (socialrådgivere, socialpædagoger, talepædagoger, ergoterapeuter, fysioterapeuter, (neuro)psykologer m.fl.) formår at arbejde sammen på tværs af sektorer og dermed på tværs af forskellige forvaltninger i en given kommune' (sundhed, social og uddannelse) og i regionerne (hospitalet og specialinstitutioner) (s36).

"Jyttes sag" er et konkret eksempel på et fase-3-forløb med en relativt vellykket koordinering mellem de forskellige involverede instanser. Men netop de institutionelle betingelser for denne *koordinering* mellem de forskellige udførende professioner (feltets 'institutionsstruktur' og samarbejdsrelationerne mellem de forskellige sektorer og administrative niveauer) er altså totalt ændret af strukturen reformen.

Alt dette bliver meget konkret anskueliggjort med de fire 'fortællinger' i kapitel 4. Disse fortællinger sammenfatter fire forskelligt placerede praktikers forklaringer på, hvad indsatsen over for de senhjeneskadede går ud på, og hvordan strukturen reformens ændringer 'bryder' med feltets anerkendte behandlingsrationale (timing og sammenhæng). Indledende relaterer KD den Bourdieu-inspirerede brug af forskningsinterview til henholdsvis Goffman- og Honneth-inspirerede opfattelser af kvalitative interview for eksplicit at henlede opmærksomheden på, at der altså ikke er tale om livshistoriske interviewanalyser (se også diskussionen af Steinar Kvaales standardbog om kvalitative interview – s126). KD's – og afhandlingens – analyseobjekt er 'de aktuelle og historiske udviklingstræk og praksisformer', som de fire interviewpersoner fortæller om. Dette "blik" for betydningen af de *strukturelle og organisatoriske ændringer* 'er skabt med baggrund i de konkrete arbejdsmæssige sammenhænge jeg gennem observationsforløbet fik anledning til at følge med i' (s57 – se også bilag 3a, s98-119).

Marie har været med til at udvikle de sammenhængende klientorienterede behandlingsforløb, men nu er hun blevet underlagt den nye kommunale organisation med funktionsspecialiserede afdelinger. Hun oplever, at de organisatoriske rammer for arbejdet ændres (s56). Lene, der er handicapkonsulent, har en veludviklet praktisk sans for, at timingen i rådgivningsarbejdet er vigtigt, men hun er også meget opmærksom på, at det 'behandlingsfaglige råderum' nu begrænses af kommunernes og KL's forvaltningsfaglige krav om øget dokumentation og økonomiske besparelser (s63). Kirsten var i sit amt med til at udvikle 'den sociale dimension' i arbejdet med hjerneskadede (den klientorienterede tværsektorielle koordinering i fase 3), men nu skal hun i VISO være ministeriets kvalitetskontrollant. Den direkte klientkontakt afløses af direkte reference til socialministeren (s69). Anne er leder af et tidligere amtsligt rådgivningscenter med en høj grad af selvforvaltning, som hun selv var med til at udvikle, og som nu er 'opkøbt' af én af de nye kommuner. Hun forsøger nu, at imødegå de nye kommunale driftsherrers økonomisk motiverede 'begrænsninger' i indsatsen over for de hjerneskadede (BUM mm. – s72). Det er en kamp om at mindske den eksterne *regulering* af rådgivningsinstitutionen og i det hele taget den eksterne indblanding i feltets funktionsmåde (s76).

KD's analytiske opsamling af de fire fortællinger er en første skitse til konstruktionen af feltets aktuelle tilstand (se kapitel 6 nedenfor):

- styrkeforholdet mellem social- og sundhedsfaglige positioner;
- det behandlingsfaglige (tværfaglige og tværsektorielle) rationale over for et forvaltningsfagligt ressourcestyrings- og kontrolrationale;
- den ændrede arbejdsdeling mellem 'statens venstre hånd' (de udførende professioner) og 'statens højre hånd' (strategisk legitimering af ekstern regulering – VISO);
- den klientorienterede koordinering af forskellige 'autonome' hjeneskadecentre i socialt regi (fase 3) over for det kommunale systems konkurrence- og standardtænkning (s78).

I praksis bygger denne opsamling i kapitel 4 på den historiserende feltkonstruktion, der efterfølgende præsenteres i kapitel 5. Men den fremstillingsmæssige pointe er, at de fire fortællinger faktisk synliggør de strukturelle ændringer, som den efterfølgende systematiske rekonstruktion af feltets opkomst og udvikling giver forudsætningerne for at forklare den sociale betydning af.

Den historiserende feltkonstruktion i kapitel 5 viser et sikkert greb om den anvendte feltanalytiske tilgang (s23-33 og spec. 82f). Det giver sig bl.a. udtryk i, at KD også formår løbende at inddrage empirien fra de fire fortællinger i historiseringen. Her præsenteres en systematisk historisering af det specifikke felt, hvor der først redegøres for feltets genese (dvs. opkomsten af et helt nyt relativt autonomt felt) og de 'interne' kampe om feltets 'nomos' (s97 – jf. kap.3), og bagefter redegøres for feltets nyere historie og de 'felteksterne' hierarkiseringskampe (efter planerne om Struktur-reformen og de nye storkommuners 'generalisering af BUM-modellen' – s106). Grundtakstreformen (2002) var første skridt i denne *administrative standardisering* af de udførende professioners/faggruppers arbejde (s99-101; se hertil også omtalen af en tilsvarende analyse af omorganiseringen af Familieafdelingen i Roskilde kommune: *Hexis Nyhedsbrev*, nr. 30). Struktur-reformen har indført 'et skarpt skel mellem dem, der rent faktisk *udfører* det praktiske rådgivnings- og udredningsarbejde og dem, der *bestiller* disse (eksternt definerede opgaver), hvilket er noget der vil betyde markante ændringer i arbejdsbetingelserne for de udførende professioner' (s106). Kommunerne afgør selv, om de vil benytte sig af VISO's ekspertise, og de er *ikke* forpligtet til at følge VISO's anbefalinger (s105).

På denne måde fremanalyserer KD 'repræsentanter for feltets modstridende positioner' som det centrale i konstruktionen af feltet. Analyserne, der bl.a. er baseret på en systematisk registrantanalyse af fagbladet "Fokus" (se bilag 4, s128-167), viser hvordan det klientorienterede behandlingsfaglige rationale bliver fortrængt/underlagt/domineret af et ressourcestyringsrationale (hensyn til kommunernes forvaltningsfaglige økonomistyring). Der er tale om et meget specialiseret arbejdsfelt. Men afhandlingens undersøgelser har ikke desto mindre et mere generelt sigte: at synliggøre hvordan "praksisformernes økonomi" – dvs. de forskellige interesseorienteringer eller rationaler i de forskellige måder at udføre arbejdet – er betinget af den måde, arbejdet organiseres og reguleres.

I kapitel 6 sammenfattes forholdet mellem de modstridende positioner i den aktuelle tilstand – dvs. efter strukturreformens omorganisering af feltets institutioner, der nu er underlagt den kommunale *regulering* af de forskellige service-ydelser (BUM-modellen). Det specifikke felts funktionsmåde er ændret radikalt. Specialinstitutionernes arbejde reduceres til at løse de "opgaver", som kommunerne "bestiller" (s115), og KD's observationer ved et møde, der var tænkt som et forsøg på at udvikle nye netværk til at koordinere de nye kommuners indsats for hjerneskadede (s108), giver grund til bekymring: 'det er stadig et åbent spørgsmål om kommunerne ser de hjerneskadede klienters særlige karakteristika, eller om de senhjerneskadede (igen) placeres på plejehjem rundt omkring i landet'(s116).

De metodologiske refleksioner i kapitel 7 er en udvidet og mere systematisk eksplicitering af de principper, der har struktureret det analysearbejde som afhandlingen er et produkt af. Nu kender læseren konteksten for de valg, der er truffet undervejs i arbejdet, og kan måske bedre vurdere relevansen af de forskellige teoretiske og metodiske overvejelser, der mere kortfattet er redegjort for undervejs i fremstillingen.

Med henvisning til afhandlingens problemfelt kan rekonstruktionen af, hvordan det er gået til at specialinstitutionerne er blevet omorganiseret som følge af Struktur-reformen, og at de nye storkommuner har generaliseret BUM-modellen, der gennem-sætter det forvaltningsfaglige rationale som feltets nye '*nomos*', fremhæves som et meget vellykket eksempel på den særlige feltanalytiske form for organisationsanalyse, der netop er karakteriseret ved at sætte fokus på "den sociale anvendelse af" ændringer i institutionsstrukturerne og ændringer i ledelsesorganisationen. Og med henvisning til inspirationen fra Bourdieu kan Annes nye strategi som leder med vægt på massiv dokumentation og Fokus-temanummeret om "dokumentation og evaluering" fremhæves som vellykkede analytiske eksempler på symbolsk vold. I begge tilfælde tilkendegiver de agerende, at de 'spiller med' i spillet med de nye management-principper – af hensyn til de hjerneskadede klienter.